

Tudós fórum

PÁLINKÁS JÓZSEF ELNÖKI MEGNYITÓ BESZÉDE AZ AKADÉMIA 184. KÖZGYŰLÉSÉN, 2013. MÁJUS 6-ÁN

Tisztelt Közgyűlés! Tisztelt Miniszterelnök Úr! Kedves Vendégeink!

Az ideai Magyar Tudományos Akadémia 184. közgyűlése. Az ötödik, amelynek nyitóbeszédét én mondom el. De az *első*, amelyen egy szerkezetében és lehetőségeiben megújított Akadémia eredményeiről számolhatok be.

Köszöntöm Önöket!

Az Akadémia legfontosabb küldetése az, amit alapítója bízott rá: nem elég a pillanatnyi dolgokra fektetni a fő súlyt, hanem a **jövő** számára is tartozunk alkotni.

Szerencsések vagyunk. Nemes gesztusok, kiváló tudósok örökében gyűlünk itt össze minden évben. Ami teher van rajtunk – és ez nem is kicsi – az a **felelősség**. A felelősség, hogy *megfeleljünk* ennek az örökségnek, amit kaptunk, és annak a *jövőnek*, amit alkotni tartozunk.

Tisztelt Közgyűlés!

2012 a **megújítás**, a **lehetőségek** és a **fejlesztések** éve volt az Akadémián. Olyan év, amely a megelőzőekkel együtt bizonyította, hogy a jövőformáló nagy döntések rajtunk múlnak.

A 2011. évi rendes Közgyűlésen meghirdetett elnöki program **megalapozta**, a 2011. évi rendkívüli Közgyűlés nagy többséggel **támogatta**, majd a Kormány és az Országgyűlés az új programokat és fejlesztéseket lehetővé tevő forrásokkal **megerősítette** az akadémiai

intézményrendszer megújítását. Nagy munka volt, közös munka volt, és eredményes munka volt.

A **sikert** lehet vitatni, lehet támadni. Ezzel ma külön iparág foglalkozik. De a **sikert tagadni** nem érdemes. Az akadémiai intézményrendszer megújítása, a megnyíló új lehetőségek, az egymással összekapcsolódó fejlesztések **közös** – úgy hiszem, példamutató – sikereink. Ezekről az eredményeinkről elismeréssel szól a nagyvilág, erről a sikerről beszélni kell.

2011-ben az elnöki program alapján arról döntöttünk, hogy *befektetünk a jövőbe*. Megalapozottan döntöttünk, gyorsan cselekedtünk, és 2012-ben éltünk az új szervezeti keretek, a megerősítő, növekvő források, az integrált szemléletű infrastrukturális fejlesztések lehetőségeivel. Jól tettük. Mert ez a legbiztosabb alap arra, hogy 2013-ban is folytatódhasson, amit elkezdtünk, 2014 pedig az új fejlesztések és a kimagasló eredmények éve lehessen.

Az igazi siker nem becsvágyó, hanem – ahogy Széchenyi mondta, – **becsemelő**. Valamennyiünket különbbé tesz és méltóbbá arra, hogy az Akadémia legfőbb döntéshozó testületeként és Magyarország legtekintélyesebb intézményeként végezzük feladatainkat.

Tisztelt Közgyűlés!

A siker – ha valódi és eredményekben mérhető – sohasem könnyű. Sokszor elviselni

sem az, véghezvinni még annál is kevésbé. De csak ahhoz érdemes hozzáfogni, ami nehéz.

A megújítási program sikerének **súlya** és üzenete van, amely arról beszél, hogy a lehetőségeket **nem várni, hanem keresni kell**. Hogy kilátásainkat a magunk által megteremtett helyzet határozza meg. Hogy a kiválóság és a teljesítmény nem viszonylagos, hanem maradandó és tiszteletet parancsoló. Hogy a legjobb döntések azok, amelyeket következetesen végiggondolva meghozunk, és nem azok, amelyeket elhalasztunk.

Tisztelt Közgyűlés!

Nehéz évben vágunk bele az intézményrendszer megújításába. De ebben a gazdasági és költségvetési szempontból egyaránt nehéz esztendőben az Akadémia költségvetési támogatása 20%-kal, 7,7 milliárd forinttal nőtt, ezen belül az OTKA támogatása 41%-kal. 2012 évtizedek óta az első év, amelyben kutatási berendezéseink értéke nemhogy csökkent, de **növekedésnek indult**.

2012-ben elindult és az idén megvalósul Akadémiánkon két, évtizedek óta nem látott **nagyberuházás**: a Természettudományi Kutatóközpont új épülete 9,5 milliárd Ft és a CERN@WIGNER adatközpont 8,5 milliárd Ft beruházási költséggel. Ezek a forrásnövekedések megerősítették a megújítás folyamatoságát, és igazolták szükségességét.

Az Akadémia elnökeként kötelességem világosan megfogalmazni a tudomány, az oktatás és a kultúra közpénzekből való támogatásának igényét. De még fontosabb kötelességünk mindannyiunknak, hogy ennek a támogatásnak minden forintját a lehető leghatékonyabban használjuk fel.

Mert ez igazán a mi felelősségünk. Az ország anyagi erőforrásait szabályosan felhasználni alapkövetelmény, és nem is nehéz teljesíteni. A közösség javára célszerűen felhasz-

nálni – az igazán felelős feladat. Az Akadémia ezt tekintette és tekinti vezérelvének, és erre a kihívásra törekedett és törekszik eredményes választ adni. Ennek szellemében újította meg intézményhálózatán belül a kutatásfinanszírozás rendszerét is.

Tisztelt Közgyűlés!

Az ország egyetlen főhivatású kutatóintézet-hálózatának fenntartójaként, működtetőjeként és fejlesztőjeként a tudományos eredmények gyarapítását tekintve is kiemelkedő sikerekről számolhatok be. Az MTA intézetei hozzák létre a magyar tudományos eredmények **közel egyharmadát**. Számottevő hányaduk a legnagyobb nemzetközi visszhangot kiváltó publikációk felső tíz százalékában szerepel. Tudományos sikereink nemzetközi elismertséget hoznak, amely érték. Olyan érték, amely a gazdaság területén is megjelenik és hasznosul, és a nemzetközi kapcsolatokban is gyümölcsözők. Ez utóbbi jegyében szervezzük idén Brazíliában a világ legjelentősebb – országeképünket formáló – tudománydiplomáciai fórumát.

Különös gondot fordítunk a kutatási eredményességet célzó akadémiai együttműködések kialakítására is. **A magyar felsőoktatás stratégiai partnereként** 2012-ben hétmilliárd forintot, költségvetésünk **19 százalékát** használtuk fel felsőoktatási intézményekben folyó kutatásokra. Közös célnak tekintettük és tekintjük a **minőségi felsőoktatás** megerősítését, a tudományos utánpótlás biztosítását, tudományos kiválóságaink megbecsülését és itthon tartását.

Tisztelt Közgyűlés! Kedves Vendégeink!

Születésének 200. jubileumi évében *derüvel* idézhetjük fel, amit báró Eötvös József akadémiai elnökként, a nagygyűlések *viseletére* utalva írt 1867-ben Arany Jánosnak, az Akadémia titoknokának: „Talán utódaink

eléri az időt, melyben a magyar akadémikust a **kardtól** éppúgy felmentik, mint már most a sarkantyútól, úgy is e kettő tudósnál egy szolgálatot tesz, hogy kissé **pengjen és csörögjön...**

Bízom abban, hogy mindannyian „kard nélkül” érkezünk. Nemcsak azért, hogy Eötvös kívánsága teljesüljön, hanem azért is, mert tudósként tudjuk, miként szolgálhatunk felelősen – kis „pengéssel és csörgéssel”.

Bízom abban, hogy ismerjük, vállaljuk és bírjuk a tudomány törvényeit, határait, bizal-

mát és erkölcsét. Bízom abban, hogy munkálkodásunk nem lesz független a társadalomtól, hogy közfeladatainkat a pillanaton túlmutatva tudjuk ellátni. Bízom abban is, hogy minden szembenézéssel és minden vállalással, amelyet ezen a Közgyűlésen elvégeztünk és megteszünk, a nemzetet és a tudományt szolgáljuk, azt a tudományt, amelynek saját, szigorú szabályai és örökérvényű **felelőssége** van.

Ebben a meggyőződésben kívánok magunknak értékes, teremtő, felelős 184. Közgyűlést!

ÚJ TAGOKAT VÁLASZTOTT A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

Huszonhat kiemelkedő elismertségű kutató – közöttük az MTA Lendület programjának három kiválósága – az Akadémia levelező tagja lett a közgyűlés első napján megtartott szavazás eredményeként. Az Alapszabály szerint az választható taggá, aki *az MTA doktora* címmel vagy *azzal egyenértékűnek* minősített tudományos fokozattal rendelkezik, és *„aki tudományát elismerten és különösen magas színvonalon, alkotó módon műveli”*.

Az akadémikusválasztást megelőző eljárásban az MTA 141 doktorára érkezett ajánlás, a jelölési szakaszban 40 fő kapta meg a tudományos osztályokon a minimálisan szükséges 50 százalékos többséget, végül az Akadémikusok Gyűlése 26 főt választott levelező taggá. Az új tagok között négy nő található: Madas Edit irodalomtörténész, Kovács Melinda agrárkutató, E. Kövér Katalin kémikus, és Pálné Kovács Ilona, a regionális tudomány nemzetközi hírű szakértője.

A levelező tagok közül legfiatalabb a negyvenéves csillagász, Kiss L. László, aki egyúttal az Akadémia 2009-ben indított Lendület programjának egyik első nyertese. Rajta kívül ketten – Buday László, Domokos Péter – lettek levelező tagok a kiválósági program kutatócsoport-vezetői közül. Több új akadémikus még csupán a negyvenes éveiben jár.

A huszonhat levelező tag mellett harmincegy rendes, tizennyolc külső és húsz tiszteleti taggal bővült az akadémikusok létszáma.

A Magyar Tudományos Akadémiának a 2013. évi tagválasztást követően 303 rendes, 61 levelező, 193 külső és 235 tiszteleti tagja van.

AZ MTA ÚJ LEVELEZŐ TAGJAI

Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya
Madas Edit, Vásáry István
Filozófiai és Történettudományok Osztálya
Borhy László, Frank Tibor
Matematikai Tudományok Osztálya
Krisztin Tibor, Pyber László
Agrártudományok Osztálya
Barna Balázs, Kovács Melinda
Orvosi Tudományok Osztálya
Hangody László, Karádi István
Műszaki Tudományok Osztálya
Czigány Tibor, Józsa János
Kémiai Tudományok Osztálya
E. Kövér Katalin, Huszthy Péter, Iván Béla
Biológiai Tudományok Osztálya
Csermely Péter, Buday László, Tamás Gábor
Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya
Kecskés László, Pálné Kovács Ilona, Vörös József
Földtudományok Osztálya
Pálfy József, Szarka László Csaba
Fizikai Tudományok Osztálya
Biró László Péter, Domokos Péter, Kiss L. László